מסכת ראש השנה (דף ב. ושם ד״ה לשטרות) דתנן באחד

כל מלך לפי מה שעומד פעמים שאין

להבחין כגון אם כתב בו בכסליו בשנת ג' למלך ובאו עדים ואמרו כשחתמנו בו לא ראינו שהלוהו אלא

אמר הלוה לנו חתמו כאותה ששנינו

כותבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה

עמו אבל ראינו שהלוהו אותה מלוה

בתמח בשנת ג' למלך וחין אנו יודעים אם קודם לכן או אחרי כן שאין אנו

יודעים מתי עמד המלך אם בין

0 תמח לכסליו של אחריו והוה ליה

כסליו תחלה א"כ מוקדם הוא ופסול

או בין כסליו לתמוז של אחריו והוה

ליה מאוחר וכשר והשתא שקבעו

ניסו ר״ה הוה ליה תמוז תחלה ושטר

מאוחר הוא וכשר והשתא לאביי

כה"ג לאו מוקדם הוא דעדיו בחתומיו

זכין לו ולרב אסי נמי דלית ליה למה

הולרכו לעשות תקנה כיון דלית ליה

כותבין שטר ללוה אלא בשטרי

הקנאה ועוד וכי רגילות הוא שישכחו

כל העולם והסופר וב"ד מתי עמד

המלך שהולרכו לעשות תקנה בשביל

כך ועוד דהוה ליה למימר דנ"מ

טובה בכל שטרות שלה ידעו מהימתי

לגבות כיון דאין יודעים מתי מתחלת

שנת המלך וע"ק יותר אך אין מקומו הנה ונראה לפרש דנ"מ לשטרי חוב

המוקדמים היינו כגון שאם עמד

המלך בכ"ט באדר כשיגיע כ"ט באדר

בשנה של אחריו פעמים יטעה

הסופר ביום אחד ויסבור שעמד

המלך אשתקד באחד בניסן ויכתוב

עתה בכ"ט בחדר שנה רחשונה

ונמצא שטר זה מוקדם שנה שלימה

וזה פסול לכולי עלמא שכותב עתה

שנה של אשתקד אבל כשקבעו

ניסן ר״ה לא יטעה דמיום שני

לעמידת המלך שהוא ראש חדש ניסו

כתב הסופר שנה שניה ומשם ואילך

בניסן ראש השנה למלכים ומפרש בגמרא דנפקא מינה לשטרי חוב

קי**א** א מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' א

ועיין מ"מ שהניח בל"ע

יעיין נויתו שהמינו בנייע סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף יג:

ב וטוש"ע ח"מ סי' מג

מעיף טון: ג [טוש"ע ח"מ סי' סה

: סעי' ידו

קיב ד מיי׳ פי״ח מהלי אבידה הל' א סמג

עשין על טוש"ע ח"מ סי

מה סעיף ו:

א) לקמן [יט. כ.] לה:, ב) לקמן יח. [גיטין כו.], ג) [לקמן יד. טו:], ד) [לעיל ז: וש"נ], ד) [גיטין יג.], 1) גי' רש"א בין כסליו לתמוז שלפניו ועי' רש"י.

הגהות הב"ח

(ה) גם' מוקי לה למתני' בשטרא דלחו אקנייתא: (ב) רש"י ד"ה חביי חמר וכו תכל השתח דתנן. נ"ב זהו למאי דקס"ד השתא ומשום הכי פריך לקמיה אמאי לא יחזיר כו' אבל למאי דמסיק הוה טעמיה דאביי משום דחיישינן לממי למסיק יהיה שעמים דאביי משום דחיישינן לפרעון ולקנוניא והוה שטר שנמחל שעבודו: (ג) ד"ה הניחא וכו' הלכך איכא למימר. נ"ב פירוש כשאיו חייב מודה:

→(-גליון הש"ם

גמ' אביי אמר עדיו בחתומיו. ע" רשב"ל נמידושי קדושין דף כ"ז ע"ל ד"ה ע"מ שתכתבו לו שטר:

מוסף רש"י יתיקי. לוואת שכיב מרע, דא מהא למיהם ולהיות

בשטרי הקנאה. שמקנה לו נכסיו מהיום בין ילוה בין לא ילוה אברי אמר עדיו בחתומיו זבין דו. מכאן קשה לרש"י דריש יגבה מהן לאותו זמן מהיום: אי הכי. דבשטרי דלאו הקנאה לא עבידי דכתבי אלא אם כן ראו הלואת המעות מתני' דקתני כו': כי ליכא מלוה בהדיה. ונותן מעות בפניהם לא כתבינן: אביי המוקדמים ופרש"י שאם לא קבעו יום לתחלת שנת המלך אלא

אמר. הא דתנן כותבין שטר ללוה

בלא מלוה אפילו בשטר דלאו

הקנאה נמי ואי נמי אתי למיטרף

מהאידנא והוא לא לוה עד תשרי

לא שלא כדין הוא דעדיו בחתומיו

זכין לו מיום שחתמוהו זכין לו

השעבוד ואפילו לא הלוה המעות עד

תשרי. ולהכי מוקי ליה אביי בהאי

טעמא משום דקשיא ליה כיון דאמרת

כו׳ (כ) אבל השתא דתנן כותבין חיישינן

דלמא כתב ללות ולא לוה. ולקמיה

פריך אמאי לא יחזיר הרי זכו ליה

עדיו בחתומיו ושפיר טריף: דייסיקי.

לואת שכיב מרע. ולשון דייתיקי דא

תיקו זאת תיקום דדברי שכיב מרע

ככתובין וכמסורין דמיה: מתנה.

מתנת בריח: ושוברין. פרעון שטר:

הני מילי היכא דמטא שטר לידיה.

ואפילו לאחר זמן זכו לו חותמיו

לגבות מזמן הכתוב בו. ואי קשיא

הא דתנן (שביעית פ"י מ"ה) שטרי

חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרין במאי מוקי לה אביי תריך כשרין במאי מוקי לה אביי תריך במוקדמת כתיבסן לחתימתן ולהכי

פסולין שבה לטרוף משעת כתיבה

ח"נ שכתבו וחתמוהו בתשרי והם

כתבו בתוכו ניסן שהוא ראש השנה לשטרות: בשלמא לרב אסי. דמוקי

לההוא דכותבין בשטרי אקנייתא:

מוקי. מתניתין בדלאו אקנייתא ולהכי

לא יחזיר כדקאמר איתרע ליה וחיישי׳

דלמא אקרי וכתב והוה ליה מוקדם

ולכן הופקר להשליכו: לפרעון

ולקנונית. שמח פרעו ומן הלוה נפל

והא דקא מודה לא פרעתי עלה

היא ביניהם של רמאות לטרוף את

הלקוחות שלקחו ממנו קרקע שלא

באחריות ויחלקו ביניהם: ולשמואל

דאמר. לקמן: לא חיישינן לפרעון.

בשטר הנמלא ואפילו אין חייב מודה

דאם איתא דפרעיה מקרע הוה קרע

ליה דאמר שמואל לקמן (דף מו:)

המולא שטר הקנאה בשוק יחזיר

לבעלים וכ"ש כשחייב מודה מהאי

טעמא גופיה דמיום פריעתו הוא

קורעו הלכך ליכא למיחש לאחר זמן

לקנוניא מתני׳ במאי מוקי לה:

הניחת כו'. וחי קשיח על כרחך

לא סבירא ליה כאביי דאי כאביי

ס"ל מאי איריא שטר הקנאה הא

לאביי אין חילוק בין זה לזה דאפילו

דלאו ההנאה נמי יחזיר הואיל ושמואל

לא חייש לפרעון לאו פירכא הוא דמודה אביי בדלא מטא שטרא לידיה

כדאמרן ש הלכך איכא למימר כתב ללות ולא לוה לגמרי ולא מטא

לידיה מעולם: שמואל מוקי לה כשאין חייב מודה. בכתיבת השטר

שאומר לוה לא כתבתי ומזויף הוא. וא"ת יתקיים בחותמיו כיון שנפל

אתרע ליה ואמרינן מפני שפסול היה לא נזהר ומהמנינן ליה להאי:

"בשמרי הקנאה דהא שעביד נפשיה אי הכי מתניתין דקתני אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניםן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא כדין אמאי לא יחזיר נחזי אי בשטר הקנאה הא שעביר ליה נפשיה אי בשמר דלא הקנאה ליכא למיחש דהא אמרת כי ליכא מלוה בהדיה לא כתביגן א"ל רב אםי אע"ג דשמרי דלאו הקנאה כי ליכא מלוה בהדיה לא כתבינן מתניתין "כיון דנפל אתרע ליה וחיישיגן דלמא אקרי וכתוב 6°אביי אמר עדיו בחתומיו זכין לוְ ואפילו שמרי דלאו הקנאה משום דקשיא ליה כיון דאמרת בשמרי דלאו הקנאה כי ליתיה למלוה בהדיה לא כתבינן ליכא למיחש דאקרי וכתוב אלא הא דתנן: מצא גימי נשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברים הרי זה לא יחזיר שמא כתובים היו ונמלך עליהם שלא ליתנם וכי נמלך עליהם מאי הוי והא אמרת עדיו בחתומיו זכין לו הני מילי היכא דקא מטו לידיה אבל היכא דלא מטו לידיה לא אמרינן אלא מתניתין דקתני מצא שמרי חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניםן ולא לוה עד תשרי בשלמא לרב אםי דאמר בשמרי אקנייתא מוקי לה בשמרי דלאו אקנייתא וכדאמרינן אלא לאביי דאמר עָדיו בחתומיו זכין לו מאי איכא למימר אמר לך אביי מתני' היינו מעמא ידחייש לפרעוז ולקנוניא ולשמואל דאמר ילא חיישינו לפרעון ולקנוניא מאי איכא למימר הניחא אי סבר לה כרב אסי דאמר בשמרי הקנאה מוקי (4) מתניתין בשטרי דלאו הקנאה אלא אי סבר כאביי דאמר עדיו בחתומיו זכיז לו מאי איכא למימר שמואל מוקי למתניתין כשאין חייב מודה אי הכי כי אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזיר נהי דלא גבי מן משעבדי מבני חרי מגבי גבי שמואל למעמיה דאמר שמואל אומר היה רבי מאיר שמר חוב שאין בו אחריות נכסים אין גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי וכי מאחר שאינו גובה אמאי יחזיר אמר רבי נתן בר אושעיא ילצור על פי צלוחיתו של מלוה ונהדריה להו ללוה לצור על פי צלוחיתו של לוה לוה הוא

עד ניסן הבא: **לאביי** משום דקשיא ליה תימה דבשביל כך לא

הוצרך לומר עדיו בחתומיו זכין לו דאפילו יסבור דאין זכין כרב אסי ומתניתין שכותבין שטר ללוה בשטרי הקנאה ודלמא מיקרי וכתב לא אמרי׳ יעמיד משנתנו בשחייב מודה ולא יחזיר משום דחיישינן לפרעון ולקנוניה כדחמר בסמוך וי"ל משום דקשיה לחביי לה ניחה ליה שנויה דרב אסי ומילתא באפי נפשה היא

דאמר ולא קאי אדאמר אביי עדיו בחתומיו זכין לו: הריבן פעמא דחיישינן לפרעון ולקנוניא. וסברי רבנן אחריות טעות סופר הוא ולכך לא יחזיר אפילו אין בו אחריות וכן לרב אסי תימה אמאי קאמר משום דחיישינן לקנוניא לימא משום דחיישינן שמא פרעו וכבר נמחל שעבודו ועתה רוצה לחזור וללות בו כדי להרויח פשיטי דספרא ומלוה נמי רולה בדבר שיטרוף מזמן מוקדם וי"ל משום פשיטי

דספרא לא יפסיד ללקוחות ממון מרובה אף על גב דרב אסי חייש לכתב ללות ולא לוה ועתה רוצה ללות ומפסיד ללקוחות משום פשיטי דספרא היינו משום שכבר נתן לסופר ואינו רוצה להפסיד ועוד שסובר המלוה שיצא הקול משעת כתיבה אבל כשלוה ופרע לא הפסיד פשוט שנתן לסופר ועוד שירא המלוה ששמעו הפריעה ואהלואה שנית לא נכתב השטר:

אינו

רבינו חננאל מלוה עמו ניחוש שמא כתב ללות ולא לוה. ופריק רב אשי בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה בחליפין ולא חיישי׳ לנתינת המעות אלא נשתעבד מעידנא ההיא דקנו מיניה בחליפין. אביי אמר עדיו בחותמיו זכין לו פי׳ כיון שאמר לוה לעדים העידו עלי שיש לפלוני עלי כך וכך וכחרו שמר כזה וחחמו בו זכו למלוה ואע"ג דלא בו זכו למלוה ואציג זלא קנו מן הלוה והוא דנפיק שטרא מידא דמלוה אבל אי לא נפיק שטרא מתותי ידיה דמלוה חיישינן דלמא אכתי לא מטא לידיה אכוני לא מטא לידיה דמלוה ומתניי דאוקימנא בשחייב מודה דהאי שטרא מטא לידיה דמלוה שטוא מטא ליייו מההיא שעתא ומיניה נפל. אמר כי הא גוונא בדלא נקיט חיישינן לקנוניא ומשום הכי לא הימנינן בהודאתו דלוה. ולא אשכחן פירכא לא להא דאביי ולא להא דרב אשי ותרוייהו בעינן דמטא שטרא בידא דמלוה. והא דר׳ יוחנן לא הוי להו תיובתא דיכול רב אשי למימר לא אמר ר׳ יוחנן אלא בשטרי דלאו אקנייאתא ולאביי נמי לא הויא תיובתא דהא לדבריו דר' יוחנן שייכי. מיהו . סוגיא דשמעתין כר' יוחנן סלקא דאמר בשחייב מודה ר"מ דאמר בשחייב מודה ר"מ דאמר יחזיר סבר שטר שאיז בו אחריות נכסין לא גבי ממשעבדי מבני חרי הוא דגבי וכיון דמודה ליה וגבי וכיון ומחה כיה ליכא למיחש הלכך יחזיר. ורבנן סברי גבי אפי׳ ממשעבדי הלכד לא יחזיר ממשעבור הכן לא יהדר דחיישינן לקנוניא אבל בשאין חייב מודה דברי הכל לא יחזיר דחיישינן לפרעון ותניא בהדיא כוותיה. שמואל מוקי לה לכולה מתני׳ בשאיז חייב מודה אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר כי עדיו בחתומיו זכין לו ל) בווגונות וכין לו "א (וכל) בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה. ובשטר שאין בו אחריות אע״פ שאין חייב מודה נֿ) ר״מ דאמר יחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו דכיון שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא . ממשעבדי ולא מבני חרי.

א) אולי צ"ל וכ"ש בשטרי

הקנאה. ב) ל"ל אמר ר"מ דיחזיר למלוה וכו'.